

Oplæg til opdateret Gudenåsamarbejde: Arbejdsopgaver og organisering

Opdrag:

Borgmestre og kommunaldirektører fra de 7 Gudenåkommuner drøftede på møde den 5. maj fremtidig organisering af arbejdet med at udfolde Gudenåens vækstpotentialer. Efter mødet blev meldinger og drøftelser fra mødet samlet i et notat, som kommunaldirektørkredsen efterfølgende har kommenteret. Disse kommentarer er søgt indarbejdet i dette justerede oplæg, som nu fremsendes til kommunerne til politisk stillingtagen.

Mødet viste bred enighed om, at Gudenåen har potentialer, som kan udnyttes bedre. Gudenåens muligheder og forskellige aktørers bestræbelser på at udvikle disse fremstår ikke specielt synlige og spiller ikke sammen.

Udgangssituationen:

De forskellige aktører, dvs. de enkelte kommuner, Gudenåkomitéen, VisitGudenåen, de lokale visitorganisationer, OplevGudenåen / Naturstyrelsen, Gudenåsamarbejdet m.fl. fastlægger – stort set uden koordinering – selv sin dagsorden og organisering.

Derfor kan det være svært at få overblik over hvad der egentlig arbejdes med og de konkrete initiativer "stritter" i forskellig retning uden tydelig strategisk fokus med et uklart og til tider urealistisk ambitionsniveau. Flere initiativer arbejder ud fra en midlertidig bevilling, men har alligevel sin egen organisation, projektleder, logo og formidlingsplatform.

Endelig er der kun et svagt samspil med forretningsmæssige og kommercielle kræfter, som kan bidrage med investeringer, der kunne øge attraktivitet og oplevelsesmuligheder.

Overvejelser om fremtidig Gudenåsamarbejde:

På den baggrund er borgmestrene enige om, at der er behov for at forenkle og målrette arbejdet med udvikling af Gudenåen. Arbejdet bør i højere grad også rette sig mod borgernes muligheder for at bruge Gudenåen med tilhørende stier, faciliteter, anlæg osv. i dagligdagen.

Gudenåens vækstpotentialer kan ikke stå alene. Åen er en del af områdets samlede potentiale for at bruge udendørsliv, naturoplevelser, kulturhistorie m.m. i vækstsammenhæng og skal derfor indgå i en større strategisk sammenhæng i forbindelse med turisme og forretningsudvikling.

Gudenåens vækstpotentialer har heller ikke volumen og styrke, der berettiger til en selvstændig selskabsdannelse, men det er oplagt med et stærkere og fælles politisk fokus på udfordringer og muligheder i forhold til Gudenåen, på tværs af kommunerne.

Det skal ske ved at løfte Gudenåsamarbejdet ud af Gudenåkomitéen og ind i et borgmesterforum for Gudenåkommunerne. Dette forum, der understøttes af et direktørforum, mødes efter behov for at gøre status, beslutte nye initiativer, tage stilling til principielle spørgsmål vedr. Gudenåen osv.

Det forudsættes, at det opdaterede gudenåsamarbejde fuldt ud erstatter det eksisterende Gudenåsamarbejde i Gudenåkomitéens regi. Gudenåkomitéen overdrager således sine nuværende udviklingsopgaver, bl.a. i forbindelse med Helhedsplanen, til det nye Gudenåsamarbejde.

Gudenåkomitéen skal dermed fortsætte arbejdet med varetagelse af myndighedsmæssige og andre opgaver relateret til vandplaner, vandkvalitet osv., men i et tættere samspil med de overordnede beslutninger om anvendelse af Gudenåen. For løsninger på de gammelkendte udfordringer vedr. vandstanden i åen, oversvømmelser, grødeskæring, regulering af sejlads, åens forløb / passage ved Tangeværket osv. har indflydelse på udnyttelse af de positive potentialer i forhold til muligheder:

- for at bo tæt på åen i naturskønne omgivelser,
- for at komme omkring og opleve åen på nært hold og i sammenhængende forløb, f.eks. stisystemer, der ikke lige pludselig ophører pga. en kommunegrænse,
- for naturoplevelser og aktiv ferie i kombination med byliv og kulturoplevelser osv.

I forbindelse med igangsættelse af nye initiativer vil borgmestrene have særlig fokus på muligheder for at søge fondsmidler. Gudenå Helhedsplan, som indeholder tre indsatsområder: Lystfiskerturisme, Kulturhistorie og Stisystemer er én brik i grundlaget for arbejdet med større projekter, der kan søges fondsmidler til.

Også Oplev Gudenåen er en aktiv brik, som gennem partnerskaber og fondsmidler har etableret en række nye anlæg og er i gang med nye projekter og ansøgninger.

Konkretisering af arbejdsfelter og aktører

Arbejdet med Gudenåens potentialer kan beskrives som 3 spor:

1. Gudenåen og borgerne:

Det skal være lettere for både nuværende borgere og tilflyttere at få øje på og bruge Gudenåen i dagligdagen til rekreation, motion, oplevelser osv. Det kalder på:

- Drift af stier og øvrige faciliteter og en plan for yderligere investeringer
- Enkel og tilgængelig synliggørelse af muligheder for liv, aktiviteter og oplevelser – bl.a. ensartet, genkendeligt og enkelt kortmateriale, som alle aktører bruger på eksisterende platforme
- Involvering af kommercielle, kulturelle og andre aktører om samskabelse af servicetilbud, aktiviteter, events osv.

2. Gudenåen og turisme:

Der skal være mere at komme efter for gæster, der søger udendørsliv, naturoplevelser, kulturhistorie m.m. det kræver bl.a.:

- Synliggørelse og markedsføring af stier, faciliteter, oplevelser, aktiviteter, events m.m. på gængse platforme, hvor turister søger information – herunder enkle og ensartede kort på flere sprog
- Pakker med service, aktiviteter m.m., der binder mulighederne ved Gudenåen sammen med andre attraktioner og oplevelser i området. De primære bidragsydere og aktører er relevante forretningsmæssige aktører

3. Gudenåen og forretningsudvikling:

Et element i et naturområdes attraktivitet både i det daglige og i forbindelse med ferie er muligheder for mad, drikke, aktiviteter, transport, oplevelser m.m. Det kan hjælpes på vej med et tydeligere strategisk fokus på:

- natur som grundlag for business – nye arbejdspladser og forretningsmuligheder
- Gudenåen i sammenhæng med andre muligheder for oplevelser og aktiviteter i naturen, f.eks. kystturisme og "det blå-grønne bælte" i Østjylland

Det konkrete og praktiske arbejde med disse 3 spor kan langt hen ad vejen løftes af eksisterende organiseringer og ressourcer:

- *Kommunernes udviklingsenheder*: Etablerer et netværk på administrativt niveau, som viderefører Gudenåsamrådet og får tilknyttet en projektmedarbejder som skal synliggøre, skabe sammenhæng og skubbe Gudenåen ind i strategiske fora. Netværket kan udvides ad hoc eller permanent, med f.eks. kommunernes miljøenheder, Naturstyrelsen, afhængig af igangsatte initiativer og projekter.
- *De lokale visitororganisationer* – herunder deres nyttiggørelse af resultaterne fra projekt VisitGudenåen, som lukkes ned i løbet af 2015. Den nye projektmedarbejder skal i tæt dialog med de lokale visitororganisationer videreføre og bruge produkter, brochurer, relationer m.m. fra VisitGudenåens mersalgsprojekt. Derudover skal medarbejderen også levere information, historier m.m. til visitororganisationerne, som omvendt kan levere borgerrelevant information til det kommunale netværk.
- *Business Region Aarhus (BRA)*, som i arbejdet med turismeudvikling i Østjylland har et særligt fokus på udvikling af det blå-grønne bælte, hvor Gudenåen er en vigtig del. I den forbindelse skal vurderes hvad "Gudenå Helhedsplan" kan bidrage med til det mere langsigtede arbejde med Gudenåen i det blå-grønne bælte. Det forudsætter endvidere en aftale om Viborg Kommunes deltagelse i det turistmæssige arbejde i BRA-regi.

Økonomi

Et bud på årligt budget for et sådan mere netværksbaseret Gudenåsamråd kunne være:

Gudenåsamråd - netværksmodel	
Lønudgifter m.m.	650.000
Møder, netværksarrangementer, studietur	50.000
"Foldere, kort og andet enkelt materiale"	75.000
Diverse	75.000
Bidrag til BRA	200.000
I alt	1.100.000

Finansiering kan ske efter en fordelingsnøgle der tager hensyn til såvel kommunens indbyggertal som Gudenåens betydning for den pågældende kommune. De 7 kommuner foreslås inddelt i følgende 3 kategorier:

Kategori 1: "Mange indbyggere og Gudenåen har stor betydning": Silkeborg og Randers kommuner med årligt bidrag på 250.000 kr. pr. kommune

Kategori 2: "Mange indbyggere og Gudenåen har mindre betydning" eller "Færre indbyggere og Gudenåen har stor betydning": Horsens, Viborg og Skanderborg kommuner med årligt bidrag på 150.000 kr. pr. kommune.

Kategori 3: "Færre indbyggere og Gudenåen har mindre betydning": Favrskov og Hedensted kommuner med årligt bidrag på 75.000 kr. pr. kommune.

Opsummering:

Anbefalingerne kan opsummeres således:

- Det overordnede og koordinerende Gudenåsamarbejde om udvikling og udnyttelse af potentialer løftes ud af Gudenåkomitéen og varetages fremover af et borgmesterforum, der mødes efter behov. Mellem møderne varetager et direktørforum det overordnede arbejde.
- Udviklingsarbejdet koncentrerer sig om Gudenåen i forhold til 3 spor: borgere, turister og forretningsudvikling.
- Det praktiske koordinerende arbejde udføres af et administrativt udviklingsnetværk af udviklingschefer/ udviklingsmedarbejdere med en fuldtidsprojektmedarbejder, som skal skabe synlighed og sammenhæng om aktiviteter, tilbud og muligheder i forbindelse med Gudenåen. Medarbejderen skal endvidere få Gudenåen ind i strategiske rammer ved at deltage aktivt i bl.a. turismearbejdet i BRA på vegne af Gudenåkommunerne
- På møderne i borgmesterforum fastlægges de overordnede mål for arbejdet på de 3 spor. Møderne skal endvidere sikre sammenhæng mellem udvikling, planlægning, myndighed, anlæg m.m. i forbindelse med Gudenåen, herunder arbejdet i Gudenåkomitéen.
- Ingen nye platforme for synlighed og formidling – i stedet en koordineret anvendelse af de eksisterende hjemmesider i kommuner, visitororganisationer, Naturstyrelse osv.
- Kommunerne finansierer, efter fastlagt fordelingsmodel, lønudgift en fuldtidsmedarbejder og bidrag til BRA's arbejde med – i samspil med kommuner og lokale visitororganisationer – udvikling af det blå-grønne bælte. I alt 1,1 mio. kr.

Efter borgmestermødet har Silkeborg Kommune haft dialog med Oplev Gudenåen / Naturstyrelsen, som er enig i perspektiverne i synliggørelse af alt det vi allerede har og øget fokus på Gudenåens kvaliteter i forhold bosætning. Endvidere fremhæver Oplev Gudenåen, at tydeligere politisk koordinering af arbejdet med Gudenåen styrker fondsansøgningernes tyngde.

Afslutningsvis skal gøres opmærksom på, at Gudenåkomitéen på sit møde den 6. marts 2015 har besluttet, at komitéens sekretariat placeres fast i Silkeborg Kommune med virkning fra 1. januar 2016.